

Hrono lěta 2010

**Jezus Chrystus praji:
Waša wutroba so njestróž!
Wěrcé do Boha a wěrcé do mnje!
Jan 14,1**

W času NDR mějachmy w Lětonju wulke wojske lětanišćo. Sowjetske MiG-mašiny so wottam do powětra pozběhnychu a z nimoměry wysokej spěšnosću lečachu. Hdyž lečachu nad Hrodzišćom, tak běše to za nas wosebje zlé. Najprjedy njejsy ničo słyšať, sy měrnje džěłať, a nado: hara kaž wulke rozbuchnje. Stajnje zaso so nastróžichmy. To dyri kaž milina přez cyłe čěło. Druhdy wusuny so někajke njedušne słowo. Z měrnym džěłom bě najprjedy jónu nimo.

Džensa lětađa jenož hišće jara zrědka z tajkej haru leća. Skerje so stróžimy, hdyž słyšimy řezne signale lěkarskeho awta. Prašamy so, šćó je znjezbožiť. Haj, a druhdy so stróžimy, hdyž dyrbymy hubjenu powěsc słyšeć. Hdyž zhonimy, zo je něchtó ze swójbnych abo znatych schoriť, tak so prašamy: Je to móžno? A druhdy wotućiš w nocy cyle wustróžany, dokelž je so ći něšto hrozneho džěłať. Potom je čežko zaso měř namakać.

Něhdže sym čitať, zo su w starych časach wojske konje trenowali, zo so njebychu stróžili, hdyž džěše do bitwy. Kak su konjam stróžele wotwućili, to njewěm, ale někak je dyrbjaťo hić. Hać móžemy sej tež my ludžo nawućić, zo so tak jara nje-stróžimy, hdyž nas potrjechi njejakke njezbožo? Hać pomhaja wšelake zela přećiwu stróželam? Abo psychologiski trening?

Tež Jezusowi wučomnicy so stróžichu, hdyž zhonichu zeleny šćwórtk hubjenu powěsc, zo je tak daloko. Jich mišter nastupi swój posledni

puć. Čehodla dyrbješe to być a šćo to woznamjenješe, njemóžachu rozumić. Ale Jezus běše jich přihotowať: „Waša wutroba so njestróž!“ Potom swojim wučomnikom wukładowaše, zo dyrbi tutón puć hić,

zo by za nich bydlenja pola Boha přihotowať. Přez wšitke zemske stróžele wjedže puć wěrjacych domoj do njebieskich wobydlenjow. Po tajkim přihoće bychu móhli wobchować měřnu wutrobu.

Jezusowe słowo plaći tež za nas. Stejimy na spoćatku noweho lěta. Šćo wone nam přinjese, nam njeje znate, wšako njemóže ničo do přichoda hladać. Wšó móže tak přińć, kaž sej to přejemy, ale njejakcy móžeja tež hubjene powěsće na nas přińć. Jako znamjo kónčneho časa je Jezus wěšćil wšelake hrózbne podawki kaž wójny abo přescěhowanja, kotrež budžeja ludzi stróžić. Kak móžemy wobchadzeć ze swojimi stróželami? Hrono lěta 2010 chce nam pomhać.

Jezus nochce, zo bychmy wustróžanu wutrobu měli, a napomina nas: „Waša wutroba so njestróž!“ Jako srědk přećiwu stróželam woľa k wěrje, přetož w dowěrje do Boha minu so stróžele. Šćožkuli so stanje, Bóh je wjetši a wě, šćo čini. Jeho plany za čłowjestwo a za nas wosobinsce su dobre, tež hdyž je njeznajemy, wšako nimamy dohlad do njebieskich knihow. Směmy pak so jemu dowěrić, tež hdyž słyšimy powěsće, kotrež nas nastróža. „Njestróžće so, přetož to wšitko dyrbi so prjedy stać.“ (Matej 24,6)

Wěra wjedže k modlitwje. Naši prjedownicy su so při stróželach rady modlili. „Božo, pomhaj!“ To běše chutna modlitwa, wuraz kruteje dowěry do Božeho šćita. Pozdžišo nasta z modlitwy wukřik: „Božo!“ Abo hórje: „Božičkecy!“ Tež džensa njeje wopak, hdyž při wulkich stróželach ruce styknjemy a so modlimy: „Božo, pomhaj!“ W tym pokaza so dowěra do toho, kotryž je Knjez nad stawiznamy a Knjez nad žiwjenjom. Hdyž so modlimy, njejsmy sami ze swojim strachom a ze swojimi stróželami.

Jan Malink

Třo kralojo ducy do Betlehema. Woni so strachow puća njebojachu, ale nastajichu so poñni dowěry na puć k nowonarodženemu Jezusej.

Rys.: priw.

Jezusowy žiwjenski puć

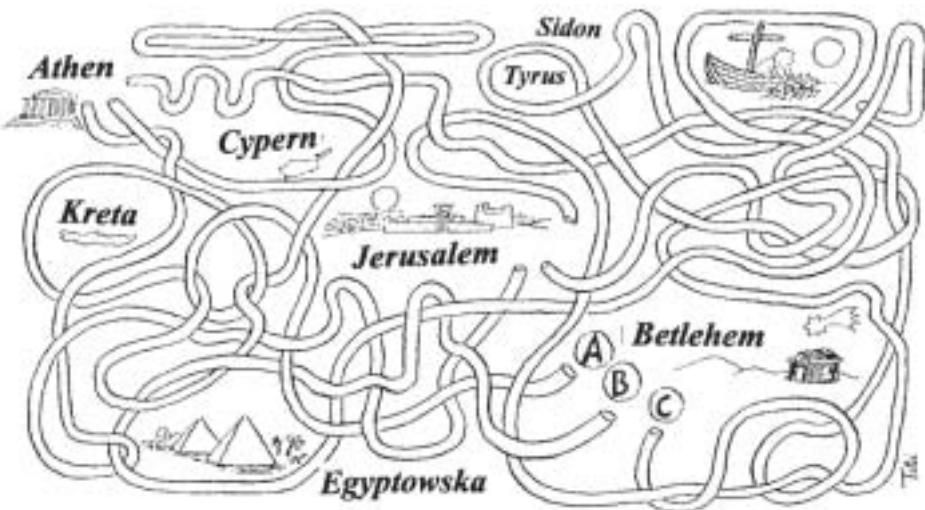
Lube džěći!

Narodźił je so Jezus, kaž wěšće, w Betlehemje. Tam so jeho žiwjenski puć započea, kiž hač do Jerusalema wjedžeše.

Štóž dalje městna Jezusoweho skutkowanja znaje, za teho njebudže ćežko na rysowance prawy puć namakać.

Wězo njesu wšitke městnosće jeho skutkowanja zarysowane, ale jenož te najwažniše, wo kotrychž nam biblija powěda. Wjele wjesela!

Gabriela Gruhlowa

Njech hnada Knjeza Jezu Chrysta
a lubošć Wótca njebjeskoh
je nam wšěm w nowym léće wěsta,
tež pomoc Duchu swjateho,
tón budž a wostań pola nas
tež w nowym léće kóždy čas.

Pětr Mlónk

Žohnowane nowe léto 2010 přeje
redaktorka Pomhaj Bóh

Wjerski léta 2010

23.01. sobota

09.30 sobustawska zhromadźizna Serbskeho wosadneho zwjazka w Budyšinje

15.02. póněžela

09.30 kublanski dzeń w Budyšinje

23.05. swjatkownička

18.00 ekumeniska nutrnosć w Budyšinje

05.06.–06.06.

Serbski cyrkwinski dzeń w Budyšinje

13.06. 2. njedžela po swjatej Trojicy

09.30 serbski swjedžen we Wojerecach

05.07.–09.07.

nabožny tydžen za džěći w Habrachćicach pola Lubija

14.08. sobota

dworowy swjedžen we Wuježku

31.10. reformaciski swjedžen

14.00 hłowna zhromadźizna SET

05.12. 2. njedžela w adwencie

14.00 serbska adwentnička w Budyšinje

18.12. sobota

17.00 adwentny koncert Serbskeho gymnazija w Michałskej cyrkwi

Hodźijski rukopis wušo!

W léće 1701 nasta w ewangelsko-lutherskej wosadze Hodžij pola Budyšina wobšěrny rukopis z liturgiskimi tekstami. Jedna so wo 1697 wudatu němsku knihu „Vollständiges Kirchenbuch“, kotraž bu nimale dospołnje do serbsčiny přeložena. Jendželski rěčespytnik dr. Gerald Stone je po Druhej swětowej wójnje zhubjeny rukopis 1996 w Hodžiju zaso namakał a jón nam nětko w knize „The Göda Manuscript 1701. A Source for the History of the Sorbian Language“ předpoželi. W jendželskorěčnym zawodze wopisuje awtor historiske pozadki nastaća rukopisa, spyta hłowneho awtora identifikować, kotryž po wšěm zdaću ze Złokomorowskeho regiona pochadžeše, a přepytuje rěčne wosebitosće serbskeho teksta.

Gerald Stone spřistupni slawistice přewšo zajimawy serbski rěčny pomnik, wo kotrehož dialektalnym přirjadowanju bě so přez 130 lět dolho diskutowało. **LND**

Gerald Stone, »The Göda Manuscript 1701. A Source for the History of the Sorbian Language«, Spisy Serbskeho instituta 50, 404 s., brošura, 24,90 €, ISBN 978-3-7420-2125-0

Njeswaćidło a Serbja

Štóž z nas ma hižo wjace hač poł lětotka na chribjeće, ma w swojich dopomjenkach podawki a městnosće zakótwjene, kotrež steja kaž mězniki na puću žiwjenja. Za mnje bě přeco wjes Njeswaćidło tajki měznik. Jako rodzenemu Koslowčanej běchu mi w džěcatstwie Njeswaćidło wrota do swěta. Wottam jědžeše bus abo ćah pak na nakupowanje pak do wójska, na studij a druhdze. Do Njeswaćidla na dwórnišćo wožachu Hórcčanscy skaťarjo swoje kamjenje, zo bychu je z ruku do wagonow mjetal, abo tež burja swoje neple za spjeljenje swojich dyrbiznow. Jako šulski hólč mějach tam a sem nadawk, z kruwomaj wjezć wóz poľny neplow do Njeswaćidla. Dokelž wšak kruwje pomatku stupaštej, mějach čas, wobkedžbować wokolinu. Wostajši Koslowski lěs za sobu, mje přeco witaše Njeswaćanska cyrkej ze swojej swojoraznej wěžu. Wona bě nad murjowanym džělom z třěšku zakryta.

Na tutón napohlad běch so přez lětdžesatki zwučil a poněčim sebi myslach, zo dyrbi to tak być. Po přewróće su hibićiw Njeswaćenjo wuwili iniciatiwu

k wudospołnjenju wěže cyrkwy na předwójnski staw. Mnozy su za to skladowali – Serbja a Němcy, katolscy a ewangelscy a tež njecyrkwinsky wobydlerjo. Před krótkim so nětko wěža Njeswaćanskeje cyrkwy w nowej pyše swjatočnje poswjeći. Mnozy běchu přichwatali, tež mnozy Serbja. Swjatočna Boža služba je wšitkich hłuboko hnuła a poprawom móht spokojny domoj jěć, njeby-li był jery přistód. Serbja běchu přítomni, ale so wot organizatorow poswjećenja na wědomje njewzachu. Žane serbske słowo njejsym slyšať, ani w postrownych słowach ani w spěwach ani při předčitanju próstwow. Kaž sym slyšať, je po swjatočnosći w postrownym džělu někotrežkuli serbske słowo padnyło. Zo to nedostatki swjatočnosće naruna, njeměnu.

Njeswarska wosada bě přez lětotki wusahowace srjedzišćo ewangelskich Serbow. Mnozy charismatiscy serbscy duchowni su tam skutkowali, posledni z nich bě farar Gerhard Wirth. Škoda, zo je so na to při poswjećenju nowje wěže zabyło.

Jan Nuk, Radwor

Njeswaćidło na dnju poswjećenja nowje wěže Foto: TM

Nětk durje, wrota wotewrće!

Prěnjeho adwenta 2009 poswjeći so dotwarjena wěža Njeswaćidlskeho Božeho domu

Na přenjej njedźeli adwenta běchu wosadni Njeswaćidlskeje wosady wšitke durje swojeje cyrkwe šěroko wotewrěli a na swjedźenske kemše k poswjećenju noweje hawby cyrkwineje wěže přeprosili. W bohatej ličbje běchu wosadni a hosćo přichwatali, tak zo za wšěch ani městna w cyrkwi njebě. Do kemšow bě so wosada při wěži zhromadziła. Pozawnowy chór a wosadna fararka Susanne Aechtner, jeje předchadnica w zastojnstwje Anne Vogler a Budyski superintendent Reinhard Pappai zhromadženych powitachu. Po poswjećenju wěže začahnychu wosadni do Božeho domu.

Na kemšach předowaše wyši krajny rada dr. Christoph Münchow z Drježdźan, zložuju so na 24. psalm „Wotewrće wrota šěroko a čirńce durje na swěće wysoke“. Wón spomni na čězki čas po wójnje, na zničenu cyrkej a nuzu ludźi. Z Božej pomocu so čěže přewinychu a nětko, 64 lět po wójnje a 20 lět po přewróće, so z dotwarjenjom wěže poslednje znamjo wójny wotstroni. Cyrkwinska wěža njezmóžnja jenož geografisku orientaciju, ale pokazuje tež na srjedžišćo duchowneho žiwjenja. Nowa hawba měta nas z džakom napjelnic, ale tež byc z nastorkom, nic zabyc na hrózbnosć wójny a njeprěstać so prócować wo měr a sprawnosć. Cyrkej – to njeje jenož twar z rjanej wěžu, ale tež wosada, kotraž so w nej zhromadzuje k skrućenju swojeje wěry. Tuž njezawrějmy ze stracha swoje durje a wrota, ale wotewrimy je w dowěrje do Boha Knjeza.

Postrowne słowa porěča po předowanju Budyski krajny rada Michael Harig. Wón wupraji swoje wjesele nad tym, zo je so předewzaće, kiž zdawaše so na spočatku

hoberske byc, w małych kročelach a w zhromadnym prócowanju wěriwych a njewěriwych zwoprawdziło. Kemše wobrubištej cyrkwinski a pozawnowy chór. Nahladna ličba přítomnych Serbow wšak wobžarowaše, zo žaneho słowa w swojej maćeršćinje njezastyša.

Po kemšach wotkry so na kěrchowje stela z pšekowca, kiž dopomina na natwar cyrkwe w lěće 1693, na jeje zničenje w lěće 1945 a na dotwar wěže 2009. Na nej je w němskej a serbskej rěči napisane hróno „Ja tola wostanu přeco při tebi“ (psalm 73,23).

We wjesnym hosćencu přizamkny so zhromadnemu wobjedej postrowna hodźina na žurli. Cyrkwinski předstejićer Helmar Schneider wšitkich powita. Wón pokaza na to, zo bě dotwar wěže hižo wjele lět jeho přece. Po přewróće w lěće 1989 přiběraše nadźija, zo su wuměnjena za zwoprawdženje tajkeho wulkeho projekta nětko lépsje. Nazymu 2004 wuwi so nowa iniciatiwa, kotraž wjedžeše 11. měrcu 2005 k založenju spěchowanskeho towarstwa za natwar cyrkwineje wěže. Z podpěru wjele ludźi so nětko zaměrnje džělaše. Poměrnje krótki čas, w kotrymž so předewzaće zwoprawdzi, swědči wo wulkim angažemenće wosadnych. Na to skedźbni tež dr. Hans Christian Hoch wot spěchowanskeho towarstwa Cyrkwe našeje knjenje w Drježdźanach. Dale porěčeštaj wjesnjanošta Njeswaćidła Gerd Schuster a zapóslanc Sakskeho krajneho sejma Marko Šiman. Knjez Šiman w swojej dwurěčnej narěči namotwješe, zo njebychu wosadni na swoje serbske korjenje zabyli. Předsyda spěchowanskeho towarstwa za natwar cyrkwineje wěže Handrij Wirth džakowaše

Dotwarjena Njeswaćidlska cyrkwinna wěža w swjedźenskej pyše Foto: M. Wirth

so wosadnym, wobydlerjam a fachowcam za swěrnú podpěru. Postrowy ze susodnych wosadow přednjesechu farar Gerat Warnar z Baćonja, Marija Herrmannowa z Rakec kaž tež zastupjerjej cyrkwinskeho předstejićerstwa z Minakała a Łupoje. Přecelnje witachu přítomni swojeho něhdyšeho fararja Handrija Blumensteina z Neusalza-Spremberga. Wón dopomni w svojim postrowje na třoch njebohich, kotřiž bychu wěsće z wulkej radoscu natwar wěže witali: farar Gerhard Wirth, wjesnjanošta Matthias Pabst a lékař dr. Gerhard Herrmann. Swjatočnosć wobrubichu šulerjo zakladneje šule a barokoweje rejowanskeje skupiny Njeswaćidła. Na kóncu wustupi superintendent Pappai jako awkcionator a přesadźowaše k wjeselu přítomnych na lóštne wašnje wšelke zajimawostki.

Swjedźeń wobzamkny so z adwentnym koncertom w cyrkwi. Tež tutón bě derje wopytany. Jón wuhotowachu swójbni něhdyšeje Njeswaćidlskeje kantorki Clawdije Wićazoweje z Kumšic zhromadnje z dalšimaj młodymaj hudźbnikomaj. Wosebje najmlódša džowka Marta Wićazec slucharjow ze svojim dokonjanym hudženjom na fleće zahori. Za to so jej knjez Schneider z wulkim kwěcelom džakowaše. W svojich kónčnych słowach wupraji wón swoje wjesele nad poradženym poswjećenskim swjedženjom.

Přejemy Njeswaćidlskim wosadnym, zo by dotwarjena cyrkwinna wěža dale pomahała, zo bychu wosadni a wobydlerjo Njeswaćidła durje svojich wutrobow šěroko wotewrěli ke křesćanskim skutkam – Bohu k česći a wosadnym k skrućenju jich wěry.

Měrcin Wirth

W přítomnosći mnohich wosadnych a hosći poswjeći Budyski superintendent Reinhard Pappai znowanatwarjenu cyrkwinski wěžu w Njeswaćidle. Foto: M. Bulank

Gólski głos Rože Šenkarjoweje – Serbska poezija 55

Wćipna wubělu zešiwk z wobalki a sej najprjedy to schowane w nutrkownej wobalce wobhladam: fotografiju ródneho domu w Rownom, rukopisaj basnje a spěwa, kěrluš, česki přeložk basnje a wobalkowy wobraz zběrki „Wšykne drogi wjedu domoj“. Tute pokazki hižo same za so mnohostronske wumělske tworjenje Rože Šenkarjoweje dokumentuja. A wone wabja k blišej zaběrje ze skutkowanjom Rownjanki a jeje basnjemi, kotraž je dr. Ruth Thiemannowa w 55. čisle rjadu Serbskeje poezije zestajała. Zběrka je loni nazymu składnostnje 75. narodnin basnjerki w serbskim nakladnistwje wušta.

Zanurješ-li so do poetiskich twórbow Rože Šenkarjoweje, wunurja so holanska duša ze zwobraznjenja přirody, krajiny a žiwjenja wobydlerjow. Awtorka přeprošuje čitarja hnydom w přeněj basni „na ten gólski puć“ – na tón holanski puć w Slepjanskej narěči. Tež wšě dalše twórbu su hač na jednu němsku w slepjanščinje wozjewjene, štož je zdobom žadnostka

w serbskej literaturje a pokročuje wozjewjenje spisow Hanza Njepile, Hantša-Hana abo Slěpjańskeje cytanki dr. Hynca Rychtarja, kiž je teksty sp Rože Šenkarjoweje rěčnje lektorizował a slepjanško-němski słowničk k wotkryću narěčnych chłóšćenkow dodał.

Awtorka je nam znata jako doholětna redaktorka a moderatorka delnjoserbskeho rozhlósa, wučerka a spěwarka na př. skupiny „Judahej“ a jako załožerka „Rowniskich głosow“. Wot 1960tych lět pisa Roža Šenkarjowa basnje a přebasnja spěwy za chóry a folklorne skupiny, takrjec teksty we wotwisnosći melodije a rytusa. Tuta potřebnosć žada sej spěwne štučki a so wospjetowacy kónčny rym, husto křižowy abo porowy. Tež w jeje basnjach a baladach spěwne formy přewahuja, melodia klinči w holanskich zwukach a w motiwach ludowych spěwow kaž „Schyliła se jarobina“. W tójšto twórbach namakamy přikłady za pomjeńšenki: „žwacki, žracki, chłěbašk“ (11) abo „pó-

stolka, mrokawka a džěčetka“ (27) w spěwnym teksće „Kólebawka“. Je to stilowy srědk ludoweho basnistwa, kiž zdobom něžnosć mjeńšeho zwuraznja. W nawopacnym zmysle wužiwa basnica powjetšenki za předstajenje hrožaceho negatiwneho zjawa: Reptilowy monster „jašcerisko“ (43) bydli w „jazorisku“ – we wulkim jězorzje – a chce holu spóžerać. Strachi so jewja, přetož „Gólska wjes njej' wěsta“. Božeje stwórby a nadžije do Boha dótkaja so pokojace słowa w kěrlušach a w basni „Meditacija“: „Pó šćidłach módlitwy cu se znosować / do kraja čišyny.“ (48)

Do swojich twórbow zapřija Roža Šenkarjowa znate wosobiny kaž legendarnu Buderku, Hanza Njepilu a swojeho nana, ludoweho molerja Wylema Wěrika. Wobrazy nana sej jara česći a napisa k štyrjom swójske mysle přirjadujo ke kóždemu počas. Pod nadpismom „Nalěto“ rozmysluje wo wobrazu „Po jastrownu wódu w Rowniskem Lawniku“, kiž je zdobom jako wurězk na wonkowej wobalce widžeć. Roža Šenkarjowa wostanje ze swojimi poetiskimi twórbami w domiznje holanskich pućikow, blečkow, rěčkow, rostlinow, ptačkow a zblíži nam cunjo a jadriwje gólski głos Slepjanskeje narěčneje melodije. **Měrana Cušcyňa**

Paradiza na swěće njeje

Paradiz – to je pječ domow na kromje hole, krasny přirodny blečk, žiwjenske srjedzišćo Šewcec swójbje a titul romana Křescana Krawca, kotryž předewšěm we wonym „paradizu“ a w jeho blišej wokolinje jedna. Jan-Pawoł, najmłódsi syn twarskeho mištra Pawoła Šewca, powěda wo žiwjenju w holanskej wjesce w dowójniskich a wójnskich lětach, wo čekanju před wóju a wo čězskich lětach po 1945, wo rólnej reformje, wo nowym pječa serbskim šulstwje a wo tola němskej nabožinje, wo wuwicu a rozpadze Šewcec firmy, wo lětach na wyšej šuli, wo rozkčěwje Serbstwa po wójnje a wo wjadnjenju po zdaću bujnje kčějaty kwětkow nadžije.

So wě, zo čitarjej tole wšitko a hišće wjace zblíži z wopisanjom jednanja a charaktera ludźi – Šewcec swójbje, jich susodow a dalších wjesnjowanow, ale tež tajkich, kotřiž su, skerje připadnje, na dlěši abo krótsi čas ze Šewcecami bydlili a džělali abo na hinaše wašnje kontakt měli, kaž běchu to wójnscy jeći, čekancy, džěláčerjo w Šewcec firmje, wjesnjenjo, stari Sokoljo a funkcionarojo noweho časa abo nowo-

wučerjo. Jich přeća, jednanja, sony, nahlady, mylenja, wuspěchi a zwrěšćenja Krawca čitarjej na něšto wjacace hač 400 stronach nazornje, wobrazliwje a w rjanej, zwjetša ludowej serbsčinje zblíži. Předewšěm pak pisa Krawca sprawnje wo wšědnym serbskim a němskim žiwjenju Šewcec swójbje, wo towaršnostnych podawkach, wo mjezsobnej pomocliwosći wjesnjowanow a wo rozestajenjach. Jako přikłady njech su naspomnjene w času rólnej reformy nastawaca zawisć mjez wjesnjowanami při rozdžělenju polow, antiserbske postupowanje přećiwu Pawołej Šewcej w VEB-zawodze a mjelčenje serbskich funkcionarow, zrudna bilanca stareho Sokola, blidarja Lubka w Bukecach („Wulke wono, wulke pucherje, Łužica dwurěčna, Němcy budu serbować. To je wšo tak gigantiske, zo wo tym, štož woprawdže je, nichto njerěči. Njewidža woni tam horjeka abo nochcedža widžeć, kak z nami steji?“), abo groteskno-tragiski rozwodowy proces Šewcec mandželskeju.

W tu naspomnjenych a mnohich dalších stawiznach a stawizničkach pokazuje so Krawcowa sylnosć – jeho subjektiwna

sprawnosć a jeho zamóžnosć, napjeće powědać. A tuta sylnosć zakryje, zwjetša, tež jeho literarne slabosće. Bohužel pak so tute přeco zaso doprědka tłóča. Awtor chce nam, čitarjam, telko zajimawych, napjatych, rjanych a wěrných podawkow a podawiznow powědać, zo so přeco zaso w nadrobnosćach zabłudži, wotboči a z městnami samo wostudži. Wón drje wěrnje wěrnosće powěda, ale skerje žurnalistisce hač literarnje, přehusto njezběhuje realne žiwjenje a wobdzíwujomne swójske dopomnjenki na literarnu runinu. Wočiwidne je to tež při mjenach wsow a, předewšěm, wosobinow, kotraž su husto po charakteru a jednanju jara jednostronsce wopisane. To drje je literarnje dospołnje legitimne, ale dokelž so za tutymi literarnymi wosobami realne wosoby chowaja, kotraž su pak z woprawdžitymi (Nowotny, Cyž atd.) abo jenož snadnje změnjeny mi mjenami w knize zastupjene (serbski moler, Lubk, Rohmann, Maks Króšk ze synkom Sieghardom abo Bartski Mocak), tak wězo někotryžkuli bjez napinanja wonu poprawnu, realnu wosobu wuhóda. A to zda so, hladajo na cyłkowne žiwjenske skutki realnych wosobow, hdys a hdys tola chětro njesprawne, znajmjeńša pak do romana njeslušna, skerje do dokumentacije, do dopomnjenkow abo awtobiografije. Ale, što wo to. Snadž někotryžkuli runje tohodla knihu čita – a wjele čitarjow ja jej wězo přejo. **Helmut Rychtar**

Adwentnička w Budyšinje

Druheho adwenta na dnju swjateho Mikławša swjećeše serbska wosada w Budyšinje swoju kóždolětnu adwentničku. Zahaji so w 14 hodź. z kemšemi w Michałskej cyrkwi. W předowanju pokaza superintendent Jan Malink na to, zo je adwent čas čakanja a zo sej čakanje wosebje žada sčerpliwosć – a to nic jenož w adwenće, ale tež w druhich žiwjenskich položanjach, kaž w chorosći abo starobje. Hdyž čakamy sčerpliwje na narod Jezusa Chrystusa, budže nam jeho přichad hojenje za wutroby a duše.

Kemšam přizamkny so swačina we wosadneje žurli na Michałskej farje. Žurlu běchu Wirtheycy rjenje z hažkami a swěčkami wudebili a mačerje běchu wosušk, tykanc a poprjancy přihotowali. Po tym zo běchu so wšitcy nasycili, wuhotowachu džěći adwentny program. Wone přeprosychu přítomnych na jězbu po hodownej Europje a kedźbliwi připoslucharjo móžachu tójšto wo wšelakich hodownych natožkach w Šwedskej, Pólskej, Francoskej, Španskej a Italskej wuknyć. Stawiznički wobrubichu z hudźbnymi kruchami na klawěrje, klarineće, huslach, piščalce, cellu a akordeonje. Wšo dohromady bě 13 džěći z Budyšina a wokolnych wsow pod nawodom knjeni Bejmakoweje a knjeni Krygarjoweje program nazwučowala.

Adwentnička skónči so při ćmičkanju ze spěwanjom adwentnych a hodownych spěwow a pokiwami Jana Malinka na nowe serbske spěwarske, kotřež maja přichodne léto wuńc, a na klětuši nabožny tydzeń za džěći. Wšěm pomocnikam wutrobny džak za wuhotowanje poradženeho popoždnja!

Madlena Malinkec

Kedźbliwje scěhowachu wosadni wot džěći wuhotowany program.

Po programje zestupichu so mali wuměłcy, kiž běchu hodowne natožki w europskich krajach předstajili, k skupinskemu wobrazje. Foće: M. Wirth

4 000 nachribjetnikow za Tansaniju

Loni do hód je Budyski cyrkwinski wobwod přewjedł akciju „4 000 nachribjetnikow za šulskich nowáčkow w Tansaniji“. Póštali su nachribjetniki do partnerskeho wobwoda Meru. „Kubłanje je drohotne kubło, a runje jako křesćenjo měli swojemu

blišemu lubosć a nadźiju dawac“, praji iniciatorka akcije, wučerka nabožiny Annemarie Simonowa z Trupina.

Pod nawodom swojeje wučerki wobdźělchu so na akciju tež šulerki a šulerjo ewangelskeje nabožiny na srjedźnej šuli

Ze swojeje wučerku Annemarie Simonowej pakowachu šulerki a šulerjo ewangelskeje nabožiny na srjedźnej šuli w Kulowje w dohodownym času nachribjetniki za šulskich nowáčkow w Tansaniji.

Foto: A. Kirschke

w Kulowje. Do kóždneho nachribjetnika zapakowachu zešiwk, wołojnik, lineal, drapak, kónčkowak, taler, šalku, lžicu a mafe trjenje. Zwjetša přidachu tež hišće wosobinski postrow – pak rysowany, napisany abo jako foto. 22. decembra dóndžechu nachribjetniki přez Drježdžany a Frankobrod nad Mohanom na Kilimanjaro International Airport a wottam dale do partnerskeho wobwoda Meru. Druhi januarski tydzeń so tam šula započnje. Wuknjenske wuměnjnja w Tansaniji njesu jednore. 2001 a 2006 je to Annemarie Simonowa na městnje nazhoniła. 60 džěći – husto pječ na jednej ławce – wuknje zwjetša w njedosahacej rumnosći. Lědma něchtó ma zešiwki a nchtó nima wjac hač jednu šulsku knihu. „Šula je zwjetša jara jednory dom“, praji wučerka. „Starši hustodosć dołho lutuja a prócuja so jara, zo bychu swoje džěći do šule slać móhli.“ Husto pak pjenjezy njedosahaja.

Nachribjetnikowa akcija – podpěrana wosebje wot šulow a pěstowarnjow w Budyšinje, Kulowje, Łazu, Běłym Chołmcu, Rakecach a Radworju – chce pomhać. Na šulerja trjebaja w Meru 60 eurow šulskich pjenjow wob léto. Jedyne euro na měsac dosaha za šulsku jědź jedneho džěšća. Tehodla su wosebje pjenježne podpěry tež dale witane.

Andreas Kirschke

Krajna synoda Sakskeje

Nazymske zeńdženje 26. krajneje synody Sakskeje wotmě so wot 13. do 16. nowembra 2009 w Drježdžanach.

Ważny džěl tuteje synody bě wosebite posedženje dla wólby noweho prezidenta krajnocyrkwinskeho zarjada. Bywši prezident Hans-Dieter Hofmann je 20 lět tute zastojnstwo wukonjał. Cyrkwinske wjednistwo je z Lipska pochadźaceho 55lětneho dr. Johannesa Kimme namjetowało, kiž bě wot 1990 do 2008 prezident sakskeho krajneho zarjada za wotewrjene zamóženske naležnosće. Druhi kandidat bě 55lětny z Regensburga pochadźacy wyši cyrkwinski rada Thomas Schlichting, kiž džěła wot 1994 w krajnocyrkwinskim zarjedze, wot 2001 w Budyšinje a wot 2005 w Lipsku, hdžež nawjeduje wot 2008 regionalny cyrkwinski zarjad. Pjatk nawječor předstajistaj so kandidataj z přednoškom. Kóždemu synodalej zmóžni so w slědowacej podijowej rozmołwje nazorny wobraz wot woběju dóstać. Sobotu dopołdnja wotmě so wólba. W přěnim wothłosowanju dóstaštaj bratr dr. Kimme 44 hłosow a bratr Schlichting 15 hłosow. Šesnaće synodalow so hłosa wzda. W druhim wothłosowanju bu bratr dr. Kimme z 58 hłosami za noweho prezidenta wuzwolony. Bóh chcył jemu

swoje žohnowanje dać, zo by k lepšemu našeje krajneje cyrkwy słužił. Ja sym jemu wyše toho prał, zo by tež za nas Serbow wotewrjene wucho měł. Cyrkwinski zakon zjednoći eforiji Budyšin a Kamjenc wot 1. januara 2010 sem. Nimo hospodarskeho plana za lěto 2010, kiž so we wysokosci něšto přez 160 milionow eurow schwali, běchu zaso tři rozprawy zajimawe.

Biskop Jochen Bohl rozprawješe wo „krótkim lěstotku“ wot 1922 hač dodženja. Wuchadžejo z namołwy 22. synody 4. apryla 1989, wólby chutne brać, naspomni wón hluboke změny lěstotka. Po Přěnjeje swětowej wójnje a wotstupjenju stareho knježerstwa je so za našu cyrkej hižo ze schwalenjom cyrkwinskeje wustawy w lěće 1922 mnoho změnilo. Zwjazk cyrkwy z krajnym knjezom, kiž bě wot reformacije sem wobstał, so rozwjaza. Na jadriwe wašnje rysowaše biskop stejšico cyrkwy w slědowacych časowych wotrězkach, kiž běchu přez zahubne ideologije počezene. Čas po 1989 je cyrkwi nowu swobodu přinjesł, ale tež nowe wužadanja. Hladajo dopředka, móžemy so Bohu dowěrić a so na jeho słowo spušeć.

Rozprawa cyrkwinskeho wjednistwa bě wusměrjena na Lutherowu dekadu „Luther 2017 – 500 lět reformacija“. Reformacija je wuznamny podawk swětowych stawiznow. Wona je epochalne změny zahajiła, kotraž su Europu a swět na mnohich wosobinskih a towaršnostnych polach přeměnili. We hłownym je reformacija wobnowjenje křesćanskeje wěry. Wona je na nowe wašnje Jezusowy ewangelij zaso do srjedzišća stajiła a tak wot cyrkwy do cyteje towaršnosće sahala, štož hač do džensnišeho skutkuje. Tři čezišća so wuwjedźechu:

Na synodze wuzwolichu 55lětneho Johannes Kimme z Lipska (naprawo) za noweho prezidenta krajnocyrkwinskeho zarjada w Drježdžanach. K jeho wuzwolenju do wažneho zastojnstwa gratuluja jemu dotalny prezident Hans-Dieter Hofmann, biskop Jochen Bohl a prezident synody Otto Guse (wotlěwa).
Foto: M. Oelke

1. do přichoda sahace impulsy reformacije a Lutheroweje teologije za žiwjenje křesćanow a wosadow w našeje krajnej cyrkwi,
2. perspektiwu za ekumenu w swěće a pola nas,
3. perspektiwu za zhromadne cyrkwinske a cyłotowaršnostne aktiwity w Němskej a w Sakskej.

W přěnim dypku pokaza so: na prioritu biblije jako normowacy zakład; na prioritu a jasnosć wuznaća, zo je Chrystus na křižu swoje žiwjenje za wumóženje čłowjekow dał; na prioritu Božej hnady před našimi skutkami; na skutkowy Boží dar křćeńcy a wotkazanja; na wujasnjowace rozeznanje zakonja a ewangelija, duchownych a swětnych naležnosćow; na powšitkowne pastyrstwo (allgemeines Priestertum) a zastojnstwo připowědanja Božeho słowa a na Lutherowe zrozumenje cyrkwy a zhromadnosće wosadow.

Druhi dypk pokaza na perspektiwu počahow z lutherskimi cyrkwami, Ochrowskej jednotu, z metodistiskej, baptistiskej, romsko-katolskej a z ortodoksnej cyrkwy.

W třěcim dypku pokaza so najprjedy na wšelake města, kotraž su wusko z reformaciju zwjazane. Wjele z nich namaka so w Sakskej, ale tež Saksko-Anhaltska a Durinska słušatej do přěnjotnych krajow reformacije. Tež Łužica so mjenuje, dokelž dožiwi wona reformaciju a napřečiwnu reformaciju, štož so hač dodženja wuskutkuje. Mamy tu ewangelske a katolske wosady. Serbske a němske ekumeniske kontakty wobsteja hižo lětdzesatki. Nimo teho je Łužica w času napřečiwneje reformacije w Čěskej najwjace čekancow přijimata.

Dale pokaza so na aktiwity EKD a knježerstwa za přihot Lutheroweje dekady a reformaciskeho jubileja. W Sakskej je ministerstwo za wědomosć a wuměłstwo zhromadnje z krajnocyrkwinskim zarjadom hižo wšelake specifiske džělowe skupiny wutworilo: skupinu, kotraž přihotuje zhromadnje z městami a gmejnami turistiski material, skupinu „Wustajeńcy“ a skupinu „Šula a kubłanje“. Skupina „Hudźba“ so přihotuje. Regionalnymaj džělowymaj skupinomaj w Torgauje a Bornje a planowanymaj w Lipsku a Zwickauje přidruža so cyle wěće dalše.

Krajnocyrkwinski zarjad je zaso wot jara šěrokim džěle rozprawjał. Na započatku

stejachu někotre wuslědky w lěće 2008 přewjedzeneho přepytowanja organizacije krajnocyrkwinskeho zarjada. Sčěwki strukturneje reformy su k temu wjedli, zo pobrahuje 14 sobudžětačerjow, kiž móhli porjadne džělo zaručić. Běše-li 1997 hišće 121 džělowych městnow, je jich nětko jenož hišće 89,5. Problem leži w tym, zo njejsu so w samsnej měrje nadawki redukowali a tak přenapinaja so sobudžětačerjo, wosebje tež decernenća. Tak změje nowy prezident nadawk, džělo tak zřadować, zo hodža so nuzne nadawki efektiwnje spjelnić bjez teho, zo so wudawki njetrjebawšo powyšaja.

Na kemšach spominachu tře synodalajo wšelakich starobow na swoje wosobinske dožiwjenja před dwaceći lětami. Wyši krajnocyrkwinski rada Bauer měješe w přědowanju Bože skutkowanje wot započatka sem hač do wěčnosti w myslach. Wulke měrniwe změny před 20 lětami widžeše tehodla nic jako připad abo zbože, wjele bóle jako widžomne slědy Božeho skutkowanja.

Přichodne zeńdženje 26. krajneje synody Sakskeje wotměje so, da-li Bóh, wot 23. do 26. apryla 2010. **Handrij Wirth**

Günter Wjenk wuznamjenjeny

Prezident Sakskeho krajneho sejma Matthias Röbler a sakska statna ministerka za socialne Christine Clauß staj sobotu do druhého adwenta, 5. decembra, w Drježdžanach 50 čestnohamtsce skutkowacych wuznamjenjow. Mjez počesćenymi bě tež Günter Wjenk z Drěwcow. Jeho wuznamjenichu za wjelelětné skutkowanje we Łazowskej wosadze. Jako cyrkwinski předstejičer je so 62lětny Günter Wjenk, kiž je jako inženjer w hórnistwje džětał a hižo něšto lět na wuměnk, w zaštych lětach z wulkim zasadženjom wobnowjenju Łazowskej cyrkwy a dalšich wosadnych twarjenjow

wěnowať. Po lětdzěsatkach zanjehanja twarskeje substancy w socialistiskim a popřewrótowym času měješe so wjele nachwatać. Wobnowjenske džěta njejsu hišće zakónčene. Tuchwilu džěta so wosebje na saněrowanju čělownje na kěrchowje a přihotuje so wobnowjenje pišćelow.

Gratulujemy knjezej Günteraj Wjenkej, kiž je tež člon předsydstwa Serbskeho ewangelskeho towarstwa, k tutemu zjawnemu připóznacu jeho wjelelětnych prócowanjow a přeje my jemu dale mocy do skutkowanja na dobro Łazowskej wosady a ewangelskich Serbow.

T.M.

Kamjenc a Budyšin zjednočenej

1. januara 2010 zjednočištej so cyrkwinskej wobwodaj Kamjenc a Budyšin do noweho wobwoda Budyšin-Kamjenc. Příkladna za zjednočenje je niska ličba samostatnych wosadow w Kamjenskim wobwodze, kotraž počezowaše wobsahowe džěto. Po wotchadze Kamjenskeho superintendenta Müllera w septembrje 2009 na wuměnk so jeho městno hižo njewobsadzi. Financielne aspekty njeběchu rozsudne za zjednočenje, dokelž so wšitcy sobudžětačerjo přewzachu a wosadze w Kamjencu a w Budyšinje kóždy přidatnje poł farskeho městna dóstanjetej.

Pjatk, 8. januara, so zjednočenje z kemšemi w Marćinej cyrkwi w Budyšinje wo-

swjeći. Zhromadna wokrjesna synoda budže so přeni króc 21. januara schadžować. Wona budže nimoměry wulka, přetož přesahuje ličby wosadow dla wulkosć krajneje synody a samo Sakskeho krajneho sejma. 21. junija wosweći so zhromadny cyrkwinski džěń w Kamjencu.

Budyski superintendent Pappai póndže w septembrju 2010 na wuměnk. Naslědnik ma so w běhu lěta postajić. Wón změje nawjedować cyrkwinske žiwjenje wot Wósporka hač do Połčnicy, wot Wóslinka do Załomja. Z tym su wšitke wosady sakskeje krajneje cyrkwy ze serbskim podžělom zjednočene w jednym cyrkwiskim wobwodze.

jm

Adwentny koncert serbskich gymnaziastow

W poľnje wobsadźenej Budyskej Michaľskej cyrkwi wuhotowachu serbscy gymnaziasća sobotu do štwórtneho adwenta swój tradicionelny adwentny koncert. Mjez druhim zaklinča Adwentna kantata na dwanaće hronow Swjateho pisma z třemi kěrlušemi Jana Kiliana, komponowana wot Berta Handricka w lěće 2002. Duchowne słowa k adwentej porěča sup. Jan Malink.

Foto: M. Bulank

Wuričanski stoľ zaso postajeny

Na wyšinje južnje Wuric so krótko do hód znowa postajili Wuričanski stoľ. Wjace hač dwěsć lět stara stela ze zornowca pochadza z kónca 18. lětsotka. Před něhdže 30 lětami bu w pěskowej jamje zasypana a po dołhim pytanju loni w lěcu zaso namakana (hlej PB 9/2009 a Rozhlad 10/2009). Stela je wuznamny swědk serbskosće, přetož do njeje zadypany je nimo němskeho tež wobšěrnny serbski napis. Stoľ bě dwójce zlamany a bu wot Budyskeho kamjenječesarja Uwy Konjena restawrowany. Pomnikoškitny zarjad a Załožba za serbski lud stej džěta financielnje podpěrať. Klětu w nalěcu chcedza stelu dowobnowić a wokoło njeje něšto kerčkow wosadzić. Potom ma so tutón wosebity kulturny pomnik ze swjatočnosću zaso zjawnosći přepodać.

T.M.

Budyski kamjenječesar Uwe Konjen (nalěwo) z pomocnikomaj při postajenju delneho džěta starožitneho stoľa na wyšinje južnje Wuric

Foto: priwatne

Tři nowe zwony za Malešecy

Njedzelu 1. adwenta předstajichu tu po popołdnišich kemšach twarske předezwaca wokoło cyrkwineje wěže. Před lětom załoži so džětowa skupina, kiž chce dary za nowe zwony a přetwar zwonoweho stoła zběrać. Tuchwilu maja štyri zwony, tři železne z lěta 1949, kiž su bjeze wšěje wozdoby, a jedyn mały mosazowy z lěta 1921, kiž ma serbski napis. Tutón mały zwón ma so zdžeržeć, tamne tři pak maja so z mosaza nowe leć. Za nje ma so město nětčičeho železného nowy zwonowy stoľ z drjewa natwarić.

W přichodnych lětach wosweća w Malešecach dwaj jubileje: 2013 budže cyrkwinska wěža 100 lět a 2016 cyrkwe 300 lět stara. Nowe zwony chcyli po možnosći hižo 2013 poswejić.

T.M.

Powěsće

Drježdžany. Sobotu do 1. adwenta zeńdže so swěrna skupina Serbow k serbskej nutrności w Jozefowej cyrkwi. W kapačce městna nimale njedosahachu. Po nutrności přihotowaše so nałožk „Marja pyta hospodu“ tež za Drježdžany a dr. Sonja Wölkowa předstaji wšelake chłóšćenki serbskeje rěče. Popoždnje wuklinča z adwentnej swačinu a spěwom w Šoćic pjekarni. Ludowe nakładnistwo Domowina poskićowaše swoje nowe knihy.

W Zaspach pola Choćebuzu wotkrychu 2. decembra pomnik za Kita Šwjelu (1836–1922), zaslužbneho delnjoserbskeho wučerja a nowinarja, nana fararja Bogumiła Šwjela (1873–1948).

Foto: W. Měškank

Slepo. Na wosadne popoždnje 1. adwenta zeńdže so bohata ličba wosadnych a hosći. Po nutrności přinđže Slepjanske Bože džěćetko, zo by wšitkich pomajkato ze swojim prutom. Přitomni slyšachu po slódnej swačinje wo delnjoserbskim basniku Matu Kosyku. Postrow wupraji w serbskej rěči lěkar dr. Christian Kessner, kotryž bě z Lohmena w Sakskej Šwicy přijěš.

Dešno. W tudyšej cyrkwi wuhotowa chór Łužyca 1. adwenta spěwny koncert. Pod nawodom Lubiny Žuroweje zanjesechu spěwarki, kiž běchu wšitke serbsku drastu woblečene, delnjoserbske adwentne a hodowne kěrlušy. Mjez kěrlušemi běchu někotre, kiž su jenož w Dešnje a wokolnych wsach znate. Samsny džen wotewrěchu w domizniskim muzeju, kotryž je w něhdyšej šuli hnydom při cyrkwi zaměstnjeny, adwentnu wustajejnu.

Choćebuz. Sobotu, 5. decembra, zeńdže so Spěchowanske towarstwo za serbsku rěč w cyrkwi w Choćebuskim Ewangelskim centrumje k swojej hlownej zhromadźiznje. Loni nowo-

wuzwoleny předsyda, wučer Uwe Gutšmidt, přednese džělowu rozprawu přeni króc w stawiznach towarstwa w serbskej rěči. Městopředsyda, farar n. w. Klaus Lischewsky, před-

čita wosobinski list na noweho Berlinskeho biskopa Dröge, w kotrymž jeho napomina so za založenje prawe serbskeho farskeho městna w Delnjej Łužicy zasadzować.

Bukecy. Lětsa nalěto maja so za tudyšu cyrkje tři nowe mosazowe zwony leć. Wot decembra 2005 je wosada za nje pjenjezy składowała a něhdže 67 500 eurow nazběrała. Cyłkownje trjebaja za tři nowe zwony a natwar noweho zwonoweho stoła z duboweho drjewa něhdže 113 000 eurow. Hižo loni w leću su napisy postajili, při čimž je so za kóždy zwón hrono w němskej a serbskej rěči wupytało. Ke konfirmaciji, 25. apryla, maja stare zwony posledni raz zaklinčec, nowe maja so swjatki poswjećić. Potom změje Bukečanski Boži dom štyri zwony, tři nowe a jedyn stary z lěta 1930.

Zbožopřěca

Dnja 6. januara woswjećić kněz **Helmut Kurjo** w Blunju swoje 75. narodniny a dnja 23. januara knjeni **Elza Grofina** w Chasowje swoje 80. narodniny. Gratulujemy jubilaromaj wutrobnje a přejemy jimaj do dalších lět bohate Bože žohnowanje.

Dary

W nowemburu je so dariło za Serbske ewangelske towarstwo 500 eurow a za Pomhaj Bóh 100 eurow, 50 eurow, 42 eurow, 22 eurow a dwójce 12 eurow. Bóh žohnuj dary a darićelow.

Spominamy

Před 150 lětami, 2. januara 1860, narodži so w Burkhardswaldže pola Pirny farar **Jan Wałtar** jako syn wučerja. Wón wopyta Křižny gymnazij w Drježdžanach a studowaše teologiju w Lipsku. Jako student nawukny serbšćinu a wobdžěli so wospjet na Serbskim předarskim seminarje pola fararja Imiša w Hodžiju. Z nim kaž tež z jeho mandželskej Milu Imišowej čuješe so wutrobnje zwjazany. W Lipsku přisłušeše Serbskemu předarskemu towarstwu, 1884 bě starši serbskeho studentstwa, 1885 přistupi Maćicy Serbskej. Jako duchowny skutkowaše jenož w serbskich wosadach. Najprjedy bě

chwilu wikar we Łazu, potom 20 lět farar we Wóslinku a poslednje 15 lět farar w Njeswaćidle. Woporniwe prócowaje so w swojich wosadach wo skrućenje a zdźerženje serbskosće w cyrkwi, šuli, wsach a towarstwach. Nimo powołanja skutkowaše tež plódnje w serbskim pismowstwe. Pisaše serbske basnje, přeložowaše kěrlušy do serbšćiny, spisa wobšěrne powědančko wo času přeněho křesćanstwa a wjele přinoškow do serbskich nowin a časopisow. W němskich kruhach přednošowaše wo Serbach a wozjewjowaše wo nich wědomostne přinoški. Wón zemrě 1921 w Njeswaćidle a bu tam na nowym pohřebnišću pochowany. Składnostnje jeho 140. narodnin w lěće 2000 bě Janej Wałtarjej Swjeden serbskeje poezije wěnowany. T.M.

Přeprašujemy

W januaru wysyła so ewangelske Slowo k dnjej w serbskim rozhłosu.

- 01.01. Nowe lěto**
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (farar dr. Buliš)
- 03.01. 2. njeźela po hodžoch**
10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michalskej z kemšemi za džěć (sup. Malink)
- 10.01. 1. njeźela po Třoch kralach**
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
- 17.01. 2. njeźela po Třoch kralach**
08.30 kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (sup. Malink)
- 24.01. poslednja njeźela po Třoch kralach**
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (farar dr. Buliš)
- 07.02. Sexagesimae**
10.00 kemše w Budyšinje w Michalskej z kemšemi za džěć (sup. Malink)
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (sup. Malink)

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Privatny puć/Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamołwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 0 35 91/60 07 11, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)
Čisće: MAXROI Graphics GmbH, Zhorjelic
Postvertreibsnummer: F 13145

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625 Bautzen, BLZ 855 500 00
Abonement a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Konto-Nr. 1 000 083 167, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00
IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
BIC: SOLADES1BAT

Pomhaj Bóh wuchadza mēsačnje. Spěchuje so wot Založby za serbski lud, kotraž dōstawa lětnje přiražki Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.
Lětny abonement plaći 8 eurow.